

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки та економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 Менеджмент
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 073 Менеджмент, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач П.І. Юхименко. Біла Церква: БНАУ, 2023. 24 с.

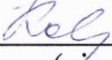
Розробник: П.І. Юхименко, доктор екон. наук, професор

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та економічної теорії (Протокол № 1 від 25 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри економіки та економічної теорії,

канд. екон. наук, доцент _____ С.Г. Батажок
(підпис)

Гарант ОП «Менеджмент»

канд. екон. наук, доцент _____ Н.І. Коваль
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
(Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Голова науково-методичної комісії,

д-р. екон. наук, професор _____ І.М. Паска
(підпис)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
6.1. Лекції	10
6.2. Практичні заняття	13
6.3. Самостійна робота	16
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	17
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	17
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	18
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	18
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	18
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	20
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023–2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т. ч. аудиторних – 48 год. (лекції – 16, практичні заняття – 32), самостійна робота студентів – 72 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальні навчально-дослідні завдання – есе та аналітично-розрахункові.		1-й	2-й
Загальна кількість академічних годин – 120		<i>Семестр</i>	
		2-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4,5.		<i>Лекції</i>	
	16 год.	4 год.	
	<i>Практичні</i>		
	32 год.	6 год.	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	110 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є формування комплексу теоретичних знань щодо історії розвитку господарства та економічної думки європейської цивілізації, розуміння загальної спрямованості еволюції економічної науки, її взаємозв'язку з економічною політикою, прийняттям стратегічних і оперативних рішень, а головне – формування загальноекономічного світогляду майбутнього менеджера.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Історія економіки та економічної думки» базується на знаннях таких дисциплін, як «Історія України», «Світова історія», «Громадянська освіта», «Економічна географія», вивчених в загальноосвітній школі.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання відповідно до ОП «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	Результати навчання з дисципліни «Історія економіки та економічної думки»
<p>ПРН 04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p>	<p>РН 4.1. Усвідомити різноманітність шляхів індустріальної та постіндустріальної модернізації європейських країн та історичний досвід вирішення проблем формування нової ринкової економіки в новому конкурентному середовищі, знати концепцію економічного неолібералізму та уміти протиставляти закони виробництва і закони розподілу в ринковій економіці.</p> <p>РН 4.2. Уміти аргументовано пояснювати моделі соціально-економічних явищ, їх позитивні і негативні сторони з погляду фундаментальних принципів і знань, сформованих різними економічними школами, для прийняття управлінських рішень.</p>
<p>ПРН 05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.</p>	<p>РН 5.1. Усвідомити модель інноваційного типу розвитку суспільства, напрями (теорія Шумпетера) та значимість у ній інноваційної діяльності фірми, організації; знати концепцію економічної динаміки та підприємництва та уміти сформулювати «інноваційний каркас» розвитку національної економіки, конкретної фірми.</p> <p>РН 5.2. Усвідомити єдність і взаємовпливи глобального і національного у розвитку економіки; знати тенденції світового економічного розвитку та уміти обґрунтувати важливість взаємодії держави з ринком, державно-підприємницького партнерства в умовах моделі змішаної економіки та зростання ролі людського капіталу в діяльності організації, фірми.</p> <p>РН 5.3. Знати основні підходи до визначення фундаментальної складової фірми інноваційного типу та ролі в ній людського капіталу.</p>
<p>ПРН 06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p>	<p>РН 6.1. Усвідомити найважливіші складники впливу на зростання та конкурентоспроможність фірми і економіки в постіндустріальному суспільстві та враховувати їх у вирішенні конкретних завдань та прийнятті управлінських рішень.</p> <p>РН 6.2. Знати тенденції міжнародної економічної інтеграції та уміти виокремити національні пріоритети в цьому процесі для прийняття управлінських рішень.</p>

	<p>РН 6.3. Усвідомити позитиви і негативи розвитку економіки в умовах державного соціалізму; знати базові передумови ефективної дії ринкових механізмів та розширення економічного простору підприємництва та уміти аналізувати «трансакційну архітектуру» національної моделі економічного розвитку в новому інституціональному середовищі.</p>
<p>ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.</p>	<p>РН 16.1. Уміти спадкоємно-історично відобразити економічні та соціальні реалії та знати перші концепції управління великими господарськими одиницями.</p> <p>РН 16.2. Усвідомити особливості генезису індустріального виробництва європейських країн та східний тип модернізації економіки; уміти змоделювати систему ринкової національної економіки в новому конкурентному середовищі з урахуванням національних особливостей розвитку.</p> <p>РН 16.3. Усвідомити проблеми розвитку інституціонально-інформаційної (нової) економіки України; знати загальні тенденції формування нового типу економіки та уміти критично осмислити, сформулювати і обґрунтувати інноваційні напрями державної економічної політики, політики розвитку фірми (організації).</p> <p>РН 16.4. Знати сутність поняття державного регулювання економіки та вихідні положення цього процесу, основні види методів (економічних і адміністративних) державного регулювання економіки на принципах «міцності» держави та уміти дати оцінку їх ефективності. Розуміння сутності, принципів, об'єктів, суб'єктів й інструментів державного регулювання економіки в умовах нового інституціонального порядку, вміння критично оцінити його з точки зору ефективності розвитку.</p>

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії

Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Тема 1.2. Господарський розвиток первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Тема 1.3. Особливості господарського розвитку та економічної думки в період формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н. е.).

Тема 1.4. Господарство країн європейської цивілізації в період її формування.

Тема 1.5. Господарство та економічна думка середньовічних цивілізацій (кінець V – XV ст.).

Тема 1.6. Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).

Змістовий модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій

Тема 2.1. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.).

Тема 2.2. Ринкове господарство країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.).

Тема 2.3. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства європейської цивілізації (перша половина XX ст.).

Тема 2.4. Розвиток національних економік європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).

Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація та трансформаційні процеси в країнах світу

Тема 3.1. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.).

Тема 3.2. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.

Тема 3.3. Ринкові перетворення в Україні (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.).

Тема 3.4. Інституціональна парадигма як концепція нескінченної еволюції.

Тема 3.5. Особливості сучасного етапу розвитку теорії інноваційної економіки підприємницького суспільства.

Тема 3.6. Сучасні теорії постіндустріального (інформаційного) суспільства.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд.	ср		л	п	інд.	ср
<i>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</i>										
Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	8	1	2		5	8	0,5			7,5
Тема 1.2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	7	1	2		4	8	0,5	1		6,5
Тема 1.3. Особливості господарського розвитку та економічної думки на етапі цивілізацій (VIII – V ст. до н.е.)	8	1	2		5	8	0,5	0,5		7
Тема 1.4. Господарство країн європейської цивілізації в період її формування	7	1	2		4	7	0,5	0,5		6
Тема 1.5. Господарство та економічна думка середньовічних цивілізацій (кінець V – XV ст.).	8	1	2		5	7		1		6
Тема 1.6. Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	7	1	2		4	7		1		6
Разом за модуль 1	45	6	12		27	45	2	4		39
<i>Змістовий модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій</i>										
Тема 2.1. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.).	7	1	2		4	7				7
Тема 2.2. Ринкове господарство країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.).	7	1	2		4	7,5	0,5			7
Тема 2.3. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	8	1	2		5	8				8

Тема 2.4. Розвиток національних економік європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.).	8	1	2		5	7,5	0,5			7
Разом за модуль 2	30	4	8		18	30	1			29
<i>Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація та трансформаційні процеси в країнах світу</i>										
Тема 3.1. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.).	8	1	2		5	8		0,5		7,5
Тема 3.2. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.	8	1	2		5	8		0,5		7,5
Тема 3.3. Ринкові перетворення в Україні (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.).	8	1	2		5	8	0,5			7,5
Тема 3.4. Інституціональна парадигма як концепція нескінченної еволюції.	7	1	2		4	7	0,5			6,5
Тема 3.5. Особливості сучасного етапу розвитку теорії інноваційної економіки підприємницького суспільства.	7	1	2		4	7		0,5		6,5
Тема 3.6. Сучасні теорії постіндустріального (інформаційного) суспільства.	7	1	2		4	7		0,5		6,5
Разом за модуль 3	45	6	12		27	45	1	2		42
Усього	120	16	32		72	120	4	6		110

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, інд. – індивідуальні завдання, ср – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

№ з/п	Тема і зміст лекції	К-ть годин
Модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії		
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Загальний теоретико-методологічний та світоглядний розгляд економічних теорій, позитивний та нормативний складник науки, єдність теорії та історії. (Складова компетентності і вміння: на методологічних засадах цивілізаційних парадигм розвитку суспільства сформулювати сучасне економічне мислення та світогляд студентів, забезпечити засвоєння ними знань і методів історичного аналізу економічних процесів).	1
2	Господарський розвиток первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій. Загальна характеристика епохи, економічні основи переходу від споживацького до виробничого господарства. (Складова компетентності і вміння: формування знань про історичний розвиток господарства (реальної економіки) раннього періоду розвитку становлення цивілізацій, знати сутність традиційного способу виробництва).	1
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки в період формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н. е). Характеристика економіки найдавніших цивілізацій, формування цивілізаційного суспільства Стародавнього Єгипту, перші цивілізаційні формування на території Індії та Китаю. (Складова компетентності і вміння: усвідомити сутність азійського способу виробництва, знати економічні основи автаркії та тоталітаризму).	1
4	Господарство країн європейської цивілізації в період її формування. Давньогрецька цивілізація та її вплив на європейський світ, економічні причини занепаду античних цивілізацій. (Складова компетентності і вміння: усвідомити досягнення греко-римської цивілізації та її вплив на світовий розвиток, знати джерела сучасної західної цивілізації).	1
5	Господарство та економічна думка середньовічних цивілізацій (кінець V – XV ст.). Становлення східного типу економіки, характеристика європейських країн середньовічних цивілізацій, генезис української цивілізації в епоху Середньовіччя. (Складова компетентності і вміння: усвідомити причини періоду загального занепаду (порівняно з античністю) суспільних інститутів та систем, знати основи формування східного типу економіки).	1
6	Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	1

	Зародження ринкової інфраструктури, економічні основи формування світового ринку, становлення індустріальної цивілізації в Європі, господарство українських земель. (Складова компетентності і вміння: усвідомити сутність реформації і революції цін, які в епоху динаміки і грошей прискорили процес розмежування європейських держав на економічно розвинені і відсталі, знати економічні основи формування світового ринку).	
7	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). Завершення індустріалізації Великої Британії, економічна думка індустріального суспільства, особливості становлення індустріальної економіки Франції і Німеччини, Україна на шляху індустріальної модернізації. (Складова компетентності і вміння:	1
Модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій		
8	Ринкове господарство країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.). Економіка монополістичного капіталізму, еволюція індустріального суспільства у другій половині XIX – на початку XX ст., Західний і Східний тип модернізації, особливості розвитку ринкового господарства та головні напрями економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.). (Складова компетентності і вміння: усвідомити сутність нової економічної системи (ринкової економіки), знати закономірності її розвитку та сутність ринкових відносин).	1
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства європейської цивілізації (перша половина XIX ст.). Становлення індустріальної моделі розвитку США, державно-монополістична економіка Великої Британії та Франції, система економічних поглядів Дж.М. Кейнса, особливості формування етатизму в Німеччині, Італії та Японії. (Складова компетентності і вміння: усвідомити специфічні риси становлення індустріального суспільства європейських країн, знати економічну думку індустріального суспільства).	1
10	Розвиток національних економік європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.). Світова інтеграція та відображення її в економічній думці, становлення «нової економіки» США, становлення та розвиток постіндустріальної економіки європейських країн, формування східної моделі постіндустріального суспільства в Японії, постколоніальна економіка. (Складова компетентності і вміння: усвідомити нову економічну систему (інноваційний тип розвитку суспільства) періоду монополістичного	1

	капіталізму, знати типи модернізації індустріальної економіки та основні принципи соціально-ринкової економіки.	
Змістовний модуль 3 Сучасна цивілізація та трансформаційні процеси в країнах світу		
11	Світове господарство та основні напрями економічної думки та етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Трансформація країн соціалістичної системи, східна модель становлення інформаційного суспільства, асиметрія стану і розвитку сучасної світової економіки. (Складова компетентності і вміння: усвідомити базові складові перехідного етапу суспільства та проблеми його трансформації, знати моделі становлення інформаційного суспільства, та проблеми асиметрії стану і розвитку сучасної світової економіки)..	1
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці. Виникнення економіки державного соціалізму в Україні, економічні проблеми розвитку України у період 40-х років ХХ ст., модернізація економіки України у 50-60-х роках. (Складова компетентності і вміння: усвідомити сутність моделі економіки державного соціалізму в Україні, знати механізми регулювання економіки в умовах командної економіки та їх ефективність).	1
13	Ринкові перетворення в Україні (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.). Інституціональні аспекти становлення ринкової економіки, розвиток підприємництва та специфікація прав, формування інституціонально-інформаційної економіки. (Складова компетентності і вміння: Усвідомити інституціональні аспекти становлення ринкової економіки України та інституціональні компоненти економічного зростання; знати проблеми формування інституціонально-інформаційної економіки України).	1
14	Неоінституціональні теорії економічного зростання та інституціональних змін Інституціональна парадигма як концепція нескінченної еволюції: Нова інституційна економічна теорія. Теорія трансакційних витрат. Теорія людського капіталу. Соціально-інституціональні технократичні теорії. Сучасна економічна думка про зростання впливу духовно-культурних цінностей на економічний розвиток країн. (Складові компетентності і вміння: усвідомити інституціональну структуру економічно та фінансової сисем. Знати, що таке інституціональний порядок і інституціональне середовище)	1
15	Особливості сучасного етапу розвитку теорії інноваційної економіки та її інституціональна структура. Формування інноваційної парадигми: ретроспектива і сучасність. Сучасні теорії інноваційного розвитку. Інноватизація економіки України та її інституціональна структура в умовах економічної модернізації та	1

	глобальних викликів. Теорія сталого розвитку як концептуальна основа сучасного економічного зростання. Феномен економічної теорії Японії. Соціально-економічні та історичні складові, що пояснюють феномен китайської моделі економічного розвитку. (Складові компетентності і вміння: усвідомити роль фінансової системи в розвитку інноваційної економіки. Знати, як впливають інновації на розвиток продуктивних сил і формування бюджету)	
16	Сучасні теорії постіндустріального (інформаційного) суспільства. Витоки постіндустріалізму: теорії та реальність. Системні ринкові перетворення і постіндустріалізм. Теоретичні засади розвитку економіки знань та значимість в ній людського капіталу. Формування нобеліантами теорії поведінкової економіки. Концепції економічних реформ у постсоціалістичних країнах. (Складові компетентності і вміння: усвідомити рушійні складники розвитку постіндустріального суспільства. Знати, що таке людський капітал і його вплив на розвиток суспільства)	1
Разом		16

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії		
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. <i>(Мінімальний досвід та знання:</i> сутність цивілізації, теоретико-методологічна та світоглядна складова цивілізаційного підходу до розгляду історії економіки та економічної думки; розуміння позитивних та нормативних складників економічного аналізу).	2
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій. <i>(Мінімальний досвід та знання:</i> сутність суспільного поділу праці та його вплив на економічний розвиток; розуміння економічних складників, які вплинули на формування східних і європейських держав, та їх впливу на формування моделі подальшого господарського розвитку).	2
3	Господарський розвиток та економічна думка в період формування суспільств Східної цивілізації (Китай, Індія) (VIII ст. до н. е – V ст. н. е). <i>(Мінімальний досвід та знання:</i> усвідомлення значення Східних цивілізацій для започаткування майбутнього цивілізаційного розвитку світового господарства; знання сформованих в цей період найважливіших функцій держави, переваг та недоліків одержавлених територіальних громад та їх	2

	впливу на економічний розвиток регіону).	
4	Господарство країн європейської цивілізації в період її формування (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення економічних механізмів досягнення високих показників у розвитку виробництва й споживання матеріальних та духовних благ в період античності; уміння спадкоємно-історично відобразити економічні та соціальні реалії та знати перші концепції управління великими господарськими одиницями).</i>	2
5	Господарство та економічна думка феодальних країн Європи і Сходу (кінець V – XV ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення впливу Великих географічних відкриттів на формування світового ринку та його значимість у подальшому суспільному поділі праці; знання економічних функцій міста та вплив їх на формування індустріального та ринкового типу економіки).</i>	2
6	Розвиток господарства та економічної думки в централізованих монархіях Європи (XVI – XVII ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення різноманітності шляхів індустріальної модернізації європейських країн та основ формування нової ринкової економіки, знання концепції економічного лібералізму та уміння протиставляти закони виробництва і закони розподілу в ринковій економіці).</i>	
Разом за змістовий модуль 1		12
<i>Змістовий модуль 2. Економіка індустріальних цивілізацій</i>		
7	Формування та сутність ринкового господарства в європейських країнах (XVIII – перша пол. 60-ті роки XIX ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення особливостей генезису індустріального виробництва європейських країн та східного типу модернізації економіки; уміння змоделювати систему ринкової національної економіки).</i>	2
8	Особливості становлення ринкового господарства в окремих країнах західної й східної цивілізації та їх відображення в економічній думці (друга пол. XIX – початок XX ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення моделі інноваційного типу розвитку суспільства; знання концепції економічної динаміки та підприємництва та уміння сформулювати «інноваційний каркас» національної економіки).</i>	2
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення сутності індустріальної моделі розвитку економіки, особливостей її еволюції на сучасному етапі; знання основ інституціональної теорії та уміння формулювати своє розуміння суспільної структури, факторів розвитку з врахуванням значимості</i>	2

	формальних і неформальних інститутів).	
10	Розвиток національних економік країн європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення єдності і взаємовпливів глобального і національного у розвитку економіки; знання тенденцій світового економічного розвитку та уміння обґрунтувати важливість взаємодії держави з ринком в умовах моделі змішаної економіки).</i>	2
Разом за змістовий модуль 2		8
Змістовий модуль 3. Сучасна цивілізація та трансформаційні процеси в країнах світу		
11	Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення найважливіших складників впливу на зростання та конкурентоспроможність економіки в постіндустріальному суспільстві; знання тенденцій міжнародної економічної інтеграції та уміння виокремити національні пріоритети в цьому процесі).</i>	2
12	Господарство України в епоху адміністративно-командної системи. <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення переваг і недоліків розвитку економіки в умовах державного соціалізму; знання базових передумов ефективної дії ринкових механізмів та розширення економічного простору підприємництва; уміння аналізувати «трансакційну архітектуру» національної моделі економічного розвитку).</i>	2
13	Відновлення основ ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя ХХ – початок ХХІ ст.). <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення проблем розвитку інституціонально-інформаційної (нової) економіки України; знання загальних тенденцій формування нового типу економіки та уміння сформулювати і обґрунтувати інноваційні напрями державної економічної політики).</i>	2
14	Неоінституціональні теорії економічного зростання та інституціональних змін. <i>(Мінімальний досвід та знання: знання інституціональної парадигми як концепції нескінченної еволюції. Нова інституційна економічна теорія. Теорія трансакційних витрат. Теорія людського капіталу. Соціально-інституціональні технократичні теорії).</i>	2
15	Особливості сучасного етапу розвитку теорії інноваційної економіки та її інституціональна структура. <i>(Мінімальний досвід та знання: усвідомлення формування інноваційної парадигми; знання сучасних теорій інноваційного розвитку. Інноватизація економіки України та її інституціональна структура в умовах економічної модернізації та глобальних викликів).</i>	2

16	Сучасні теорії постіндустріального (інформаційного) суспільства. (Мінімальний досвід та знання: знання витоків постіндустріалізму: теорії та реальність. Усвідомлення системних ринкових перетворень. Постіндустріалізм. Теоретичні засади розвитку економіки знань та значимість в ній людського капіталу).	2
Разом за змістовий модуль 3		12
Всього		32

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	Охарактеризувати особливості розвитку сучасної парадигми економічної теорії	3
2	Трипільська культура та господарська діяльність трипільців	3
3	Звід законів царя Хаммурапі – перші письмові узагальнення економічної думки	5
4	Розвиток винахідницької думки в Стародавньому Китаї та її практичне значення	3
5	Особливості розвитку господарства Римської республіки (V – I ст. до.н.е)	3
6	Магдебурзьке право: суть та значення для розвитку середньовічної економіки	5
7	Економічні ідеї Пилипа Орлика	3
8	Економічні ідеї Івана Тихоновича Посошкова	3
9	Економічні теорії А. Сміта	3
10	Формування наукових поглядів представників політичної економії (У. Петті)	3
11	Охарактеризуйте суть і наслідки комунальних революцій в становленні індустріального суспільства	3
12	Розвиток ідей марксизму в роботах українських економістів	3
13	Розвиток ідей класичної школи політичної економії в економічній думці України	4
14	Дайте характеристику економічних ідей Київської школи	4
15	Визначте головні економічні ідеї представників австрійської школи (К. Менгер, Ф. Візер, О. Бьом-Баверк)	3
16	Розкрийте сутність економічних ідей А. Маршалла	3
17	Розкрийте зміст теорії антициклічного регулювання (Р. Харрод, Л. Домар)	3
18	Розкрийте зміст теорії суспільного вибору Дж. Бьюкенена	5
19	Визначте сутність теорії нових кейнсіанців	5
20	Розкрийте суть проблеми трансформації українського суспільства	5
Всього		72

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Аналіз розвитку економічної думки в Україні.
2. Загальні характеристики системи господарства в суспільствах ранніх цивілізацій.
3. Основні і специфічні риси та напрями формування господарства суспільств Східної цивілізації, відображення цих процесів в економічній думці.
4. Основні риси та напрями формування господарства суспільств Західної цивілізації, відображення цих процесів в економічній думці.
5. Характеристика Західноєвропейської та Давньоруської системи господарства на основі «Салічної правди» та «Руської правди», їх єдність і відмінності.
6. Аналіз форм та основних напрямків розвитку інститутів ринкової економіки: їх національні особливості.
7. Основні тенденції світового економічного розвитку в останній третині XIX – початку XXI ст.
8. Аналіз національних особливостей господарського розвитку в період монополістичної конкуренції (Англія, Франція, Німеччина, США).
9. Специфіка економічного розвитку України в період монополістичної конкуренції у складі двох імперій: спільне та відмінне.
10. Оригінальність економічної концепції розвитку Дж. М. Кейнса, актуальні аспекти для розвитку економіки України.
11. Аналіз західноєвропейської моделі господарського розвитку та її теоретичне обґрунтування (соціальне ринкове господарство). Можливість втілення такої моделі економічного розвитку в Україні.
12. Економічні фактори, що сприяли економічному піднесенню ФРН у 50-х роках ХХІ ст. Чи можливий їх прояв в економіці сучасної України?
13. Господарські механізми та природа перетворення Японії, що сприяли досягненню нею економічного лідерства в Східній Азії. Що з досвіду Японії можливо застосувати в економічному реформуванні економіки України з врахуванням національних особливостей?
14. Переваги й недоліки зростання інтеграційних процесів у світовій економіці: «Спільний ринок», його утворення та розширення складу (1957-1995).
15. Характеристика економіки незалежної України: проблеми та шляхи переходу до ринкової системи господарства. Обґрунтування найефективнішої (на ваш погляд) моделі економічного розвитку.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді дискусій, опрацювання першоджерел; обговорення есе та презентацій, тестування, виконання модульних контрольних робіт. Для реалізації мети та завдань курсу аудиторні заняття мають доповнюватись самостійною роботою студентів.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Історія економіки та економічної думки» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіка виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) та не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, відповіді на поставлені питання викладачем.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за індивідуальні виступи, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки, показує вміння пов'язати теорію і практику.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки, показує переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання, вміння пов'язати теорію з практикою.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі, нечітко викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Методичні рекомендації до виконання практичних, індивідуальних завдань та самостійної роботи.

Технічні засоби:

1. ПК.
2. Мультимедійне обладнання.
3. Програмне забезпечення MS Windows, MS Office.
4. Система дистанційного навчання Moodle.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Юхименко П. І., Леоненко П. М. Історія економіки та економічної думки: підруч. К.: Знання, 2011. 646 с.
2. Історія економіки та економічної думки: підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.]; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 792 с.
3. Юхименко П. І. Історія економіки та економічної думки: конспект лекцій. Біла Церква. БННВК «Освіта». 2019. 262 с.
4. Цевух Ю. О. Історія світової економічної думки: методичні вказівки до практичних занять. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 32 с.
5. Несененко П. П., Артеменко О. А. Історія економічних учень: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ: ФОП Гуляєва В. М., 2017. 448 с.
6. Пармаклі Д. М., Філіппова С. В., Добрянська Н. А. Історія економічних вчень: навч. посібник. Одеса, 2018. 113 с.
7. Історія економіки та економічних учень. Методичні вказівки для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» / П. І. Юхименко. Біла Церква, 2021. 31 с.
8. Buchholz T. (2021). New Ideas from Dead Economists: The Introduction to Modern Economic Thought, 4-th Edition. Penguin Adult HC/TR, Plume. 464 p.
9. Teaching Guidelines For Digital Entrepreneurship (2021). Kateryna Kraus, Nataliia Kraus, Olena Shtepa, Cracow University of Economics, Kiev-Cracow 2021. 71 p. URL: <https://ted.uek.krakow.pl/output-1-teaching-guidelines/>

Додаткова література

1. Історія економічних учень: підручник / За заг. ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2014. 1300 с.
2. Теліщук М. М., Теліщук М. М. Історія економіки та економічної думки (у схемах і таблицях): навч. посібник. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. 556 с.
3. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки : навч. посібник для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495 с.
4. Любохинець Л. С., Шавкун В. М., Бабич Л. М. Історія політичних та економічних вчень: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 293 с.
5. Стадник Г. В., Решетило В. П., Штефан С. І. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник. Харків: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2014. 230 с.
6. Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріалізації: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2015. 372 с.
7. Чухно А. А., Леоненко П. М., Юхименко П. І. Інституціонально-інформаційна економіка: підручник / за заг. ред. акад. НАН України А. А. Чухна. К.: Знання, 2010. 834 с.

8. Юхименко П. І., Леоненко П. М. Економічна історія: підручник. К.: Знання-Прес, 2008. 786 с.
9. Юхименко П. І., Леоненко П. М. Історія економічних учень: підручник. К.: Знання, 2005. 639 с.
10. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 476 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
2. Волович О. О. Глобалізація: переваги і загрози для нашої країни. URL: <http://od.niss.gov.ua/articles/485/>
3. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_35_2.pdf
4. Фурса О. О. Україна і глобалізація: проблеми і тенденції. URL: <http://intkonf.org/fursa-ouukrayina-i-globalizatsiya-problemi-ta-tendentsiyi/>
5. Реутов В. Є. Глобальна регіоналізація як сучасний вектор розвитку глобальних економічних трансформацій. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=910>
6. Транснаціональні корпорації та Україна. URL: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/266-tnk-and-ukraine>
7. Поняття і види міжнародних організацій. URL: <http://readbookz.com/book/166/5027.html>
8. Конфедерація, співдружність та інші міждержавні об'єднання. URL: http://pidruchniki.com/1233122843064/pravo/konfederatsiya_spivdruzhnist_inshi_mizhderzhavni_obyednannya